

PATVIRTINTA

Aplinkos apsaugos agentūros direktoriaus
2024 m. d. įsakymu Nr.

TEISĖKŪROS POVEIKIO ŽIEDIŠKUMO INDEKSO POKYČIUI VERTINIMO METODINĖS REKOMENDACIJOS

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Teisėkūros poveikio žiediškumo indekso pokyčiui vertinimo (toliau – Poveikio vertinimas) metodinės rekomendacijos (toliau – Metodika) aprašo Poveikio vertinimo skaičiuoklių sudarymo principus, naudojamus duomenis, šių duomenų šaltinius, terminus, santrumpas ir skaičiuoklių atnaujinimo informaciją.

2. Metodikos tikslas – už sprendimų priėmimą atsakingoms valstybės institucijoms palengvinti teisėkūros iniciatyvų poveikio žiediškumo indekso pokyčiui nustatymą, skirtingų teisėkūros iniciatyvų analizės variantų palyginimą ir efektyviausio sprendimo išteklių naudojimo efektyvumo valdymui pasirinkimą.

3. Metodika taikoma antrinių žaliavų naudojimo kiekio ir medžiagų vidaus vartojimo reguliavimo poveikio žiediškumo indekso pokyčiui nustatymui.

4. Metodika parengta įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimą Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“ ir vykdamas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2024 m. vasario 27 d. įsakymą Nr. D1-57 „Dėl Teisėkūros priemonių (ex ante) poveikio aplinkai ir klimato kaitai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

II SKYRIUS

TERMINAI, JŲ PAAIŠKINIMAS IR SANTRUMPOS

5. Metodikoje vartojami terminai, jų paaiškinimas ir santrumpos.

5.1. **Antrinių žaliavų naudojimo kiekis** – tai kiekis medžiagų, kurios buvo pakartotinai panaudotos arba perdirbtos iš atliekų ar šalutinių produktų grąžinant į gamybos procesą, taip pakeičiant pirminių (neperdirbtų) žaliavų poreikį. [21]

5.2. **Antrinių žaliavų naudojimo kiekio pokytis** – antrinių žaliavų naudojimo kiekis, kurį numatoma reguliuoti.

5.3. **Atliekos** – medžiaga ar daiktas, kurių turėtojas atsikrato, ketina ar privalo atsikratyti. [23]

5.4. **Atliekų perdirbimas** – atliekų naudojimo veikla, kai atliekas sudarančios medžiagos perdirbamos į tos pačios ar kitos paskirties produktus ar medžiagas. Ši veikla apima organinių medžiagų perdirbimą, tačiau

neapima naudojimo energijai gauti ir perdirbimo į medžiagas, kurios turi būti naudojamos kaip kuras ar užpildas. [23]

5.5. **Bazinis antrinių žaliavų naudojimo kiekis** – antrinių žaliavų naudojimo kiekis prieš numatomą veiklos rodiklio reguliavimą.

5.6. **Bazinis medžiagų vidaus vartojimas** – medžiagų vidaus vartojimas prieš numatomą veiklos rodiklio reguliavimą.

5.7. **Eurostat** – Europos Sąjungos statistikos tarnyba.

5.8. **Išteklių naudojimo efektyvumas** – rodiklis, apibūdinantis, kaip efektyviai naudojami gamtiniai ir kiti ištekliai gamybos, verslo ar bet kurioje kitoje veikloje. Šis rodiklis parodo, kaip optimaliai naudojami riboti gamtiniai ištekliai (pvz., vanduo, energija, žaliavos), siekiant sukurti vertę arba produktus.

5.9. **Medžiagų vidaus vartojimas** – ekonominis ir aplinkosaugos rodiklis, naudojamas vertinant šalies išteklių naudojimą ir jo poveikį aplinkai. Jis parodo, kiek medžiagų (tokių kaip energijos ištekliai, metalai, mineralai, biologinės medžiagos ir kt.) yra suvartojama per tam tikrą laikotarpį šalies viduje, atsižvelgiant į šalies išteklių gavybą, importą ir eksportą.

5.10. **Medžiagų vidaus vartojimo kiekio pokytis** – tai medžiagų vidaus vartojimo kiekis, kurį numatoma reguliuoti.

5.11. **Poveikio vertinimas** – teisėkūros iniciatyvos poveikio žiediško indeksu pokyčiui vertinimas.

5.12. **Projektinis antrinių žaliavų naudojimo kiekis** – antrinių žaliavų naudojimo kiekis, kuris susidarytų įgyvendinus teisėkūros iniciatyvą.

5.13. **Projektinis medžiagų vidaus vartojimas** – suvartotų medžiagų kiekis, kuris susidarytų įgyvendinus teisėkūros iniciatyvą.

5.14. **Variantas** – specifinėmis prielaidomis ir parametru duomenimis paremtas teisėkūros iniciatyvos poveikio žiediško indeksu pokyčiui analizės variantas.

5.15. **Žiediško indeksas** – išteklių naudojimo efektyvumo rodiklis, kuris parodo antrinių žaliavų (atgautų medžiagų) panaudojimo ir bendro suvartotų medžiagų kiekio santykį. [21]

5.16. **Žiediško indeksu pokytis** – skirtumas tarp projekcinio žiediško indeksu ir bazinio žiediško indeksu.

III SKYRIUS

ŽIEDIŠKO INDEKSO POKYČIO VERTINIMAS

6. Vienas iš išteklių naudojimo efektyvumo rodiklių yra žiediško indeksas, kuris parodo antrinių žaliavų (atgautų medžiagų) panaudojimo ir bendro suvartotų medžiagų kiekio santykį – procentais. Kuo didesnė dalis naudojamų medžiagų yra antrinės žaliavos, tuo labiau tiesiogiai ar netiesiogiai mažinamas pirminių medžiagų (išteklių) naudojimas. [21]

7. Siekiant nustatyti, kokį poveikį teisėkūros iniciatyva, reguliuojanti antrinių žaliavų naudojimo kiekį ir/ar medžiagų vidaus vartojimą, turės žiediško indeksu pokyčiui, nustatomas projekcinio žiediško

indekso ir bazinio žiediškumo indekso skirtumas:

$$\Delta CMU_{\square}(m) = (CMU_{\square}^{Projektinis}(m) - CMU_{\square}^{Bazinis}) \quad (1)$$

čia:

$\Delta CMU_{\square}(m)$ – žiediškumo indekso pokytis po teisėkūros iniciatyvos taikymo m-ajame Variante;

$CMU_{\square}^{Projektinis}(m)$ – projektinė žiediškumo indekso reikšmė po teisėkūros iniciatyvos taikymo m-ajame Variante;

$CMU_{\square}^{Bazinis}$ – bazinė žiediškumo indekso reikšmė iki teisėkūros iniciatyvos taikymo;

m – Variantas; $m = \{1, 2, \dots, n\}$.

8. Skaičiuoklėje projektinis žiediškumo indeksas, susidarantis skirtingais antrinių žaliavų naudojimo kiekio ir/ar medžiagų vidaus vartojimo reguliavimo atvejais, buvo apskaičiuotas pagal Eurostat taikomą metodologiją [20, 21]:

$$CMU_{\square}^{Projektinis} = \frac{U_{\square}^{Projektinis}}{DMC_{\square}^{Projektinis} + U_{\square}^{Projektinis}} \quad (2)$$

čia:

$CMU_{\square}^{Projektinis}$ – projektinis žiediškumo indeksas;

$U_{\square}^{Projektinis}$ – projektinis antrinių žaliavų naudojimo kiekis;

$DMC_{\square}^{Projektinis}$ – projektinis medžiagų vidaus vartojimas.

9. Skaičiuoklėje bazinis žiediškumo indeksas buvo apskaičiuotas pagal Eurostat metodologiją [20, 21]:

$$CMU_{\square}^{Bazinis} = \frac{U_{\square}^{Bazinis}}{DMC_{\square}^{Bazinis} + U_{\square}^{Bazinis}} \quad (3)$$

čia:

$CMU_{\square}^{Bazinis}$ – bazinis žiediškumo indeksas;

$U_{\square}^{Bazinis}$ – bazinis antrinių žaliavų naudojimo kiekis;

$DMC_{\square}^{Bazinis}$ – bazinis medžiagų vidaus vartojimas.

$$U_{\square}^{Bazinis} = RCV_R + I_W - E_W \quad (4)$$

čia:

$U_{\square}^{Bazinis}$ – bazinis antrinių žaliavų naudojimo kiekis;

RCV_R – bazinis pakartotinai panaudotų ar perdirbtų į antrines žaliavas atliekų kiekis;

I_w – bazinis antrinių žaliavų ir perdirbimui į antrines žaliavas tinkamų atliekų į Lietuvos Respubliką įvežtas (importuotas) kiekis;

E_w – bazinis antrinių žaliavų ir perdirbimui į antrines žaliavas tinkamų atliekų iš Lietuvos Respublikos išvežtas (eksportuotas) kiekis.

10. Skaičiuoklės sudarymui buvo naudojami 1 lentelėje pateikti duomenys.

1 lentelė. Poveikio analizei reikalingi duomenys ir jų šaltiniai

Duomenų tipas	Duomenų šaltinis
Perdirbta ir panaudota atliekų (tūkst. t per metus)*	Eurostat, 2020 m.
Eksportuota atliekų (tūkst. t. per metus)*	Eurostat, 2020 m.
Importuota atliekų (tūkst. t. per metus)*	Eurostat, 2020 m.
Medžiagų vidaus vartojimas (tūkst. t. per metus)	Eurostat, 2020 m.

* duomenys naudoti antrinių žaliavų naudojimo kiekio U apskaičiavimui

11. Dėl žiediško indeks skaičiavimuose naudojamų duomenų pateikimo Eurostat specifikos, skaičiuoklėje naudojami duomenys yra 2020 metų.

12. Žiediško indekso pokyčio reikšmė suapvalinama pagal matematinio apvalinimo taisyklės iki vieno skaitmens po kablelio.

IV SKYRIUS

DUOMENŲ IR INFORMACIJOS KOKYBĖS UŽTIKRINIMAS

13. Remiantis ekspertų konsultacijomis, buvo patikrintas gautų rezultatų tikslumas.

V SKYRIUS

REZULTATŲ INTERPRETAVIMAS

14. Skaičiuoklės rezultatai yra apytiksliai.

15. Teigiama žiediško indeks pokyčio reikšmė (> 0 procentinių punktų) rodo, kad analizuojama teisėkūros iniciatyva žiediško indeksą didina. Daroma prielaida, kad teisėkūros iniciatyvos poveikis žiediško indeks pokyčiui yra teigiamas.

16. Neigiama žiediško indeks pokyčio reikšmė (< 0 procentinių punktų) rodo, kad analizuojama teisėkūros iniciatyva žiediško indeksą mažina. Daroma prielaida, kad teisėkūros iniciatyvos poveikis žiediško indeks pokyčiui yra neigiamas.

17. Jei žiediško indeks pokyčio reikšmės viršija „Teisėkūros poveikio aplinkai ir klimato kaitai (ex ante) vertinimo tvarkos aprašo“ priede [22] nustatytą ribinę vertę (0 procentinių punktų), laikoma, kad teisėkūros iniciatyvos poveikis žiediško indeks pokyčiui yra reikšmingai neigiamas.

VI SKYRIUS
METODIKOS ATNAUJINIMAS

18. Metodika peržiūrima kiekvienais kalendoriniais metais ir, jei reikalinga, atliekamas atnaujinimas.

VII SKYRIUS
METODIKOS INFORMACIJOS SKLAIDA

19. Metodika skelbiama Aplinkos apsaugos agentūros interneto svetainėje <https://aaa.lrv.lt/>.

VIII SKYRIUS
LITERATŪROS SĄRAŠAS

20. Eurostat. Circular material use rate (cei_srm030) ESMS Indicator Profile (ESMS-IP). https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/cei_srm030_esmsip2.htm

21. Eurostat, 2018. Circular material use rate calculation method, manuals and guidelines. <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/9407565/KS-FT-18-009-EN-N.pdf/b8efd42b-b1b8-41ea-aaa0-45e127ad2e3f?t=1543310039000>

22. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2024 vasario 27 d. įsakymas Nr. D1-57 „Dėl Teisėkūros priemonių (*ex ante*) poveikio aplinkai ir klimato kaitai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/0635c170d54511ead77e967e3995264>

23. Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas (1998 m. liepos 1, Nr. VIII-787). <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActEditions/lt/TAD/TAIS.59267>

IX SKYRIUS
BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

24. Pasikeitus metodikoje nurodytiems teisės aktams, taikomos galiojančios šių teisės aktų redakcijų nuostatos.
